Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

ILLUSTRERADT NYASTE

SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 3.) Utkommer hvarje Söndag. Götheborg den 18 Januari 1852. Pris för år: 4 R:dr B:co. (VI årgången.

Friedrich Ferdinand, Friherre von Beust.

Friedrich Ferdinand, Friherre von Beust.

Kongl. Sachsisk Statsminister.

Sachsiska utrikes-ministern, som tillika förestår departementet för culten och offentliga undervisningen, Friherre von Beust, tillhör en gammal och ansedd familj, hvars stamsäte är i Mark Brandenburg, men som för närvarande har sina gods i Sachsen och Thüringen. Han föddes den 13:de Jan. 1809, uppfostrades i Dresden samt studerade Juridik, tills år 1827, i Göttingen och tills år 1829 i Leipzig. År 1830 blef han medhjelpare i Dresdner Justitsamtet, anställdes 1831 vid arkivet och i slutet af samma år vid utrikes departementet. 1832 befordrades han till assessor. 1834 företog han en större resa till Schweitz, Frankrike och England. I slutet af år 1835 blef han legations-sekreterare i Berlin och öfvertog år 1838 en dylik funktion i Paris, men fungerade dock på båda ställena en längre tid, under gesandtens frånvaro, såsom chargé d'affaires. Vid slutet af år 1841 blef han chargé d'affaires i München, 1846 minister-resident i London och år 1848 gesandt i Berlin. Den 24 Febr. 1809 inträdde han i kongl. sachsiska ministèren såsom chef för utrikes departementet, med hvilken funktion förenades, i Juni 1849, äfven cultus-departementet. Han äger ett genomträngande, klart förstånd, samt en ovanlig skarpblick och har visat sig vara en utmärkt statsman samt skicklig diplomat.

Gustaf den tredje och hans hof.

Historiska Skizzer.

(Forts. fr. N:o 2.)

Jag skyndar mig derföre att anföra grefvinnan Ribbing, emedan hennes bana var både lång och lysande.

Hon gifte sig ganska ung med riksrådet grefve Ribbing, en man, tillräckligt älskvärd för att under en lång tid hafva namnet af att gjort det mest lysande parti i riket. Fastän detta rykte torde vara mindre grundadt, bevisar det ändå alltid huru mycket allmänna tonen var honom gynnande.

Men hans maka var alltför tjusande för att lemna honom hopp att länge få tillbedja henne alldeles ensam. Ett högst behagligt ansigte, en smärt växt, en kokett hållning och förförande manér, kunde ej fela att draga till henne en mängd beundrare.

Man känner att grefvens bror, baron Ribbing, uppvaktat denna unga skönhet, just vid hennes inträde i allmänna verlden, och hade hopp om att äkta henne; men att grefven, under dennes frånvaro, vid sin beskickning till Ryssland, ingenting kände af hans medtäflan, erhöll företrädet. Baronen öfverlefde ej länge denna händelse, och han ansågs såsom martyr för en ståndaktig och olycklig kärlek.

En fransysk ambassadör, hvilken sedermera spelade en stor roll i sitt fädernesland, gjorde den unga grefvinnan täta besök, hvilka ej kunde undgå allmänhetens ondskefulla anmärkningar. Hennes make blef deröfver så mycket mer förtörnad, som hans politiska tänkesätt voro alltför stridande mot ambassadörens åsigter, för att ens kunna förmodas att han hade någon del i dessa trägna besök. Också gjorde han ingen hemlighet af sin allvarliga tanke att göra slut på dem. Hans kammartjenare, som kände sin herres harm, och som ville förekomma all ledsam förklaring, lurade ut ambassadören på en nog långt framskriden timma om natten, samt i det han låtsade taga honom för en tjuf, behandlade honom på ett sätt, som kom honom att förlora smaken att en annan gång blottställa sig för ett dylikt äfventyr.

Oaktadt täta besök hos ett skönt fruntimmer ofta skrifvas på kärlekens räkning, är det likväl troligt att ambassadörens härledde sig från politik. Grefvinnan hade i god tid omfattat franska ministèrens sak, och alla detta hofs ministrar deltogo i hennes enskilta sällskap. Man kan dock ej gerna förmoda att de alla åtnjöto hennes ynnest.

Allmänna rösten har emellertid ej underlåtit att gifva henne tillräckligt af favoriter. Rikets förste personer efterträdde hvarandra på denna lista, och baron Maklean, en betydande officer vid gardet, erhöll en offentlig förebråelse af öfverste König, för det han använde en för stor del af sin tid vid grefvinnans toalett. Det är sannt att baronen svarade så qvickt, att det sedermera ej föll någon in att gifva honom någon dylik förebråelse, oaktadt hans besök voro åtminstone lika trägna som förut.

Som grefvinnan Ribbing länge varit modets och den goda smakens drottning, och hon i sitt uppförande sauverade apparanserna, var hennes hus städse den bildade verldens mötesplats, och de dygdigaste fruntimmer sökte hennes bekantskap och beskydd.

Men alla hennes vänner hade icke samma klokhet. Baronessan du Rietz, fastän måhända lika sedig, lemnade i god tid sitt rykte till rof för tadlet. Vid första ropet om hennes skönhet hade hon den äran att göra en eröfring, för hvilken minst tjugo medtäflarinnor fåfängt hade utbredt alla sina behag. Som hon då vistades på landet, gjorde hennes högt ansedde älskare i hemlighet en lång resa, för att besöka henne, och hade låtit anmäla sin ankomst; men antingen hon tviflade på hans noggrannhet, eller hon icke var nog mäktig af sine tillställningar, är det säkert, att han, vid sin ankomst, fann henne i sällskap med baron Carl Sparre, och fick starka misstankar att hon ej väntade sig att blifva öfverraskad. Han återvände då lika hastigt som han kommit, och återsåg henne ej mera.

Jag känner ej på hvad sätt hon urskuldade sig hos grefvinnan, hvilken hon förtrodde sin olycka, men åtminstone hade hennes ädelmodiga vän mycket medlidande med henne, och gjorde allt hvad hon förmådde för att åstadkomma en förlikning. Hon gaf en präktig måltid till den förtörnade älskarens ära; och då denne visade sig högst upprörd af denna uppmärksamhet, nalkades hon honom med en öm och bedjande blick, samt bad honom förlåta den stackars Charlotte. Han emottog hennes bemedling med den största artighet; men, sade han, som han ej hade någon rätt att förarga sig, hade han icke heller någonting att förlåta: han undvek sorgfälligt all annan förklaring; men sednare, då detta ej mer kunde väcka någon slutsats, visade han baronessan mycken artighet, för att öfvertyga henne att han hade helt och hållet glömt förolämpningen.

En annan ganska prydlig dam var grefvinnan De Geer på Finspong. Hennes skönhet och förekommande väsende tilldrog henne ett stort antal beundrare, af hvilka några påstås ej hafva suckat förgäfves. Alla vintrar bevistade hon hofvet, och ibland alla de nya bekantskaper hon der gjorde, bjödos de förnämsta till hennes ståtliga landtgård, som i skönhet kunde liknas vid Armidas ryktbara palats, och äfven ansågs innesluta samma förtrollningar.

Riksrådet grefve Höpkens dotter, grefvinnan De Geer till Löfsta, hade sköna ögon och utomordentligt fina händer. Allmänheten anmärkte baron Cederhjelms, baron Stjernelds m. fl. flitiga besök; men utan någon förolämpande betraktelse öfver denna dams rykte.

Grefvinnan De Geer till Frötuna, riksrådet baron Emanuel De Geers maka, och gracernas yngsta syster, om hvilken vi förut talat, var regelbundet vacker, och hennes ansigte uttryckte en sådan oskuld, att man aldrig vågade anmärka något öfver hennes lediga umgängessätt och hennes uppriktighet utan förbehåll. Hon ingaf vördnad för sina dygder, på samma gång hon förstod att göra sitt sällskap angenämt.

Det fanns ännu en grefvinna De Geer, dotter till riks-rådet grefve Bjelke, och gift med baron Louis De Geer. Hon var ganska täck, och hennes systrar icke mindre. Deras mor var lika beundrad för sina personliga egenskaper, som vördad för sin tadelfria lefnad; hennes syster, grefvinnan Posse, stats-dam hos drottningen, hade likaledes en dotter, utmärkt för de mest intagande egenskaper.

Den unga baronessan Essen, enda dottern till baron Carl De Geer på Löfsta, var värdig att vara placerad i en familj af skönheter; också blef hon föremål för en ganska liflig tvist emellan baron Essen och den unge grefve Ribbing, riks-rådets son. För att förekomma ledsamma följder, åtog sig konungen att skilja dem, och grefven fick ordres att med sitt regemente gå i garnisons-tjenstgöring. Men han afstod slutligen från sina anspråk, och förklarade att han aldrig skulle gifta sig med ett fruntimmer som ett ögonblick tvekade i sitt val. Grefvinnan Dohna, en syster till baron Carl De Geer, samt ganska ung, pröfvade enkeståndets bedröfvelse genom generalens, hennes makes, död. Grefvinnan Ridderstolpe, dotter i första giftet till grefve Dohna, hade en utmärkt rang bland hufvudstadens skönheter. Hennes sedlighet var länge i skygd för alla misstankar, och det kända infallet, som sedermera roade allmänheten, var kanske blott ett skämt af någon satiriker, ty, änskönt att det vackra könets fördom, till fördel för öfver-ståthållaren, skulle det vara ganska ovanligt att en qvinna

som emotstått en mängd såväl yngre som älskvärdare tillbedjare, ändtligen skulle sluta med att uppoffra sitt anseende för en sextioårig älskare. Om denna historia befinnes utan grund, är det äfven en annan som bör falla för samma hugg. Om grefvinnans make icke hade skäl att beklaga sig, måste det nemligen äfven vara osanning att baronessan Sinclair bidrog att trösta honom.

Drömmar bedraga ständigt. Någon glömd omständighet kom hela den bräckliga byggnaden att ramla. Man ser tydligt att i denna kedja var det en make att trösta, och ingen har sagt ett ord derom. Man förmodar kanske tankfullhet, och vetenskapen ersätter allt. Sannt är att det var en embetsman af stor förtjenst, och hvars djupa kunskaper till det mesta förvärfvats i utrikes tjenst. Få år efter sin återkomst till Sverige, utnämndes han till general-fälttygmästare. Han var författare till en ny instruktion för svenska arméens officerare, och hvilken man ansåg såsom ett mästerverk i militär-vetenskapen; men den är så invecklad och djupsinnig, att man tviflar om denna bok någonsin fullkomligt blifvit begripen af någon, mer än möjligtvis af författaren sjelf.

Medan jag talar om kunnige officerare, kan jag ej förbigå öfver-amiralen, grefve Ehrensvärd, son till den namnkunnige generalen, som upprättade svenska arméens ära i kriget mot Preussen, försäkrade gränsornas försvar genom de beundransvärda fästningsverken i Sveaborg och Landskrona, skyddade kusterna med galerflottan, hvars uppfinnare han var, och förevigade sitt namn genom många utmärkta tjenster mot fäderneslandet.

Som hans son ifrån barndomen visade mycken fallenhet för teckning, bestämde fadren honom till byggnadskonstens studerande. Hans profstycke var en bok med titel: *Skönhetens Theori*, men hvilken afhandling svårligen kan förstås utan förklaringar. Hans målningar deremot behöfva inga förklaringar. Han var oöfverträffflig isynnerhet i utkast och karrikaturteckningar.

Grefvinnan, amiralens maka, var en dotter till generalen grefve Sparre. Det var ett högst aktningsvärdt fruntimmer. Hon var blond, af en skön växt, och liknade mycket sin bror, den unge grefve Sparre, som då var ryttmästare vid gardets lifdragoner.

Grefvinnan Lantingshusen, dotter till riks-rådet grefve Stockenström, en täck brunett, var ganska väl växt. Hon var hoffröken hos drottningen, innan der funnos statsfruar, och efter denna förändring stannade hon dock qvar vid hofvet, ända till baron Lantingshusens återkomst, med hvilken hon var förlofvad innan han lemnade Sverige, för att göra sin europeiska resa.

(Forts.)

Om Ärlor.

Ringärlan. — Gulärlan.

Naturen, denna ömma moder, närmar genom den gemensamma nyttans band de mest olika varelser till hvarandra. Intresset alstrar förtrolighet; och en hel fågelfamilj, med oupphörligt hviftande stjert, med smärt rygg, fint näbb, smala ben, snabb och lätt gång, med fjädrar, harmoniskt skiftande i hvitt, svart och gult, med en lysande, askgrå hufvudkolorit, omgifver den, som öppnar åkerns tegar, för att fruktbargöra jorden; flaxande kring benen, ja ända upp till bringan på de tungfotade dragarne. Om våren eskortera gulärlorna flitigt det kraftfulla spannet. Den skarpa plogbillen, som uppskär jorden, dragoxarnes tunga fötter, som trampa på densamma, uppskrämma den lilla fågeln, och göra att hans städse vaksamma öga upptäcker en mängd insekter, flugor och maskar, då han icke varseblir sitt rof förr än i det ögonblick detsamma rörer sig.

Knappt har våren börjat smälta snön och upplifva det späda gräset, förr än fältets lille insektjägare börjar kringströfva bland de täta busksnåren, som numera genom hjordarnes framfart börjat glesna, och flaxar omkring den idisslande hornboskapen. De lärde hafva inbegripit under namnet "motacilla", i anseende till deras stjerts beständiga rörelse, detta fågelslägte, som de sedermera indelat i arter, på grund af deras skiftande färger, hvilka äro olika hos hanen och honan, samt variera, allt efter åldern.

Om sommaren äro ringärlornas, äfvensom många andra fåglars färger mera dunkla och skiftande; största delen af luftens täcka invånare ikläda sig vid parningstiden likasom en slags bröllopsdrägt. Äfven de olika klimaterna göra deras drägter omvexlande. Ringärlans fjädrar hafva en mildare färgskiftning på kontinenten än i Storbrittanien.

Ärlorna utgöra herdens trägnaste följeslagare. Om våren följa de honom på betesmarkerna, och om vintern ända till hans bostad. På sin flugjagt roa de honom med sina evolutioner och pirouetter, samt förlusta honom med sina "gui, guit, gui, gui, guit", hvarmed de, likasom ifrigt tilltala hvarandra.

När landtbygdens unge son finner vid brädden af en å, eller under en vedstapel på stranden af en flod, skyddadt af en klippa eller en jordhög, ett bo af torra örter och fina rötter, jemte mossa, sorgfälligt sammanbundet genom några hårstrån, och innehållande, på en tjock bädd af fjädrar, ull och stundom hår, 7 à 8 smutshvita, gulfläckiga ägg, så är det ett ringärlebo. Om dess flätning är mindre omsorgsfullt gjord, om äggen äro hvita, samt försedda med bruna fläckar, så tillhör boet gulärlan. Skillnaden emellan dessa tvenne ärlslägten är föga märkbar; ja, de lefva af lika födoämnen och hafva samma instinkt. Bergärlans lefnadssätt skiljer sig föga från gulärlans; den förra flyttar till de norra trakterna i April, och återvänder i September till södern. Hon föredrager mer än någon annan af sitt slägte grannskapet af träsk och fuktiga ängsmarker.

Ett spetsigt och rakt näbb; en lång, alltid hviftande stjert, hvilken fågeln ständigt höjer och sänker, likasom en balancerstång; fjädrar, tillräckligt långa för att täcka spetsen af den ihoplagda vingen, samt ändtligen höga ben; allt detta karakteriserar ärlsläktet. Hvarken gul- eller ringärlorna kunna vänja sig vid att lefva i bur, och begge äro de lika benägna att närma sig menniskan. Jesse, en engelsk naturforskare, anför ett sällsamt bevis på denna fågels böjelse för sällskapslefnad.

"En ringärla hade valt den mest bullrande af William Coxes i Taunton verkstäder, nemligen kopparslagare-verkstaden till sin vistelseort. Hon byggde sitt bo på en fots afstånd från en svarfstol, hvars hjul var i beständig rörelse. Fågeln lade ägg, och dess fyra ungar trifdes ganska väl. Mindre hemmastadd än honan vågade hanen icke, såsom vanligt, sjelf gifva ungarne föda, u'an han nedsläppte den på taket, der den hemtades af honan. Vand vid arbetarnes närvaro, flög hon ut och in utan fruktan; men, om hon vid en fremmande persons ankomst, låg i sitt bo, så flög hon sin väg, och återvände icke förr än han var bortgången."

Tviflande på sanningen af denna i en journal införda berättelse, infann sig en nyfiken person hos herr Coxe som visade honom fågelnästet. Modren öfvade sina ungar i flygning på ett fält i grannskapet, der fabriksegaren och dess arbetare kunde nalkas henne.

Ringärlan, hane. — Sommardrägt.

Vår-Gulärlan.

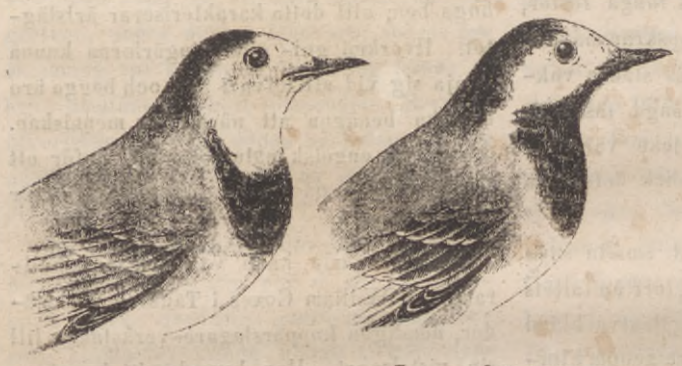

Vinterdrägt. Sommardrägt.

Ringärlan, hane.

Gulärlan.

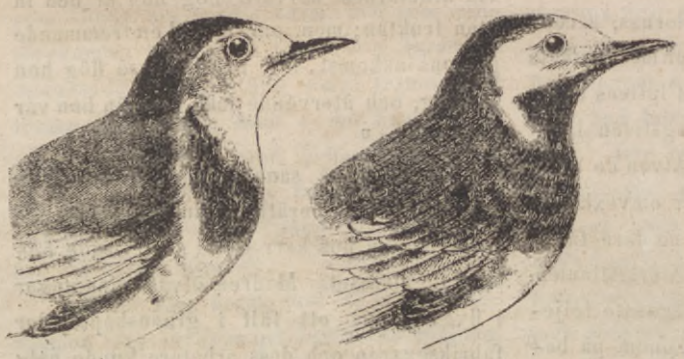

Vinterdrägt. Sommardrägt.

Ringärlan (hane från Storbrittanien).

Gulaktiga ärlan.

Wenceslas Hollar, kopparstickare i sjuttonde århundradet.

Wenceslas Hollar.

Wenceslas Hollar föddes i Prag 1607. Af adlig familj ådagalade han, redan i sin ungdom, en verklig passion för teckningskonsten. Fadren sökte qväfva dessa anlag hos sonen, men, hänförd af sin oemotståndliga kärlek för konsten, lemnade Hollar år 1627 sin födelsestad. Genom oroligheterna i Böhmen under trettioåriga kriget, blef hans familj snart ruinerad, hvarigenom Hollars enda ressurser inskränktes till hans arbetsskicklighet; och han måste anlita sin konst, om han ock derigenom skulle förlora sina bördsrättigheter. Han begaf sig derföre till Frankfurt am Mayn, der han fullkomnade sig i etsningskonsten, dertill uppmanad af Mathien Mérian, som efterlemnat en mängd landskapsteckningar och topografiska planscher. Från den tiden måste han kämpa mot svåra motgångar. Sedan han länge rest omkring, var han lycklig nog att i Köln träffa grefve Arundel, engelsk marskalk, samt ifrig beskyddare af konstnärer och lärde. Denne tog honom slutligen under sitt beskydd. De reste begge till Wien, besökte sedermera Prag, samt anlände slutligen till England, hvarest Hollar blef rekommenderad hos konung Carl I.

Nationalbibliothekets målnings-galleri. Kalken, efter Hollar.

Grefve Arundel hade en dyrbar samling af statyer, taflor och bijouer; Hollar graverade efter en stor mängd af dessa, hvarigenom hans ställning betydligt förbättrades. Men ödet tillät honom icke att länge lefva lugn och lycklig. Borgerliga kriget utbröt i Storbrittanien; han blef då, jemte flera andra rojalister, tillfångatagen, men räddade sig, ehuru med mycken möda, genom flykten. Han flydde då till Antwerpen, och träffade der åter sin beskyddare, som sjelf, år 1642, nödsakats lemna sitt fosterland, jemte all sin egendom, undantagande bijouerna och taflorna, dem han med möda räddade. Hollar begynte åter att gravera efter de mest betydande konststyckena i denna samling; men snart lemnade grefven honom, för att bosätta sig i Padua, der han dog år 1646. Detta dödsfall bragte vår konstnär i förtviflan; nödsakad att arbeta för bokhandlare och sådane som handlade med planscher, hvilka egennyttigt begagnade sig af hans bedröfliga belägenhet, kunde han endast med svårighet förtjena en knapp bergning.

Vid Carl II:s återuppstigande på thronen, återvände Hollar till England; han hade förlorat sin beskyddare, och rönte der lika missöde, som i Flandern. Londons bokhandlare och planschförsäljare voro lika

ogena som Antwerpens; de sökte alltjemt att gagnera på hans fattigdom. Sålunda gaf honom Pierre Strutt, en planschverkshandlande i London, den ringa summan af 30 sh., eller 37 fr. 50 cent. för tvenne af honom tecknade och graverade planscher, föreställande vyer af Greenwich. Den stackars gravören rönte, under hela sitt lif, Adam Etzheimers öde; hans arbeten betaltes icke i jemförelse med den tid han på dem uppoffrade. Han lefde i armod och likväl blefvo, efter hans död i London, år 1667, hans arbeten till den grad eftersökte, att vissa afstick betaltes med mera än sjelfva planschen kostat.

Vi meddela, i detta nummer af magasinet, hans porträtt, ritadt och graveradt af honom sjelf. Under detsamma står: "Wenceslas Hollar, ætatis 40, 1647." Det är en harmoniskt fulländad gravyr, infattad i en oval och med mycken smak sirad ram. Hufvudet, med kraftfulla men sorgbundna drag, utvisar en man, som med en fast resignation kunde bära olyckan.

Hollar är en bla..d dem, som med mesta urskiljning begagnat etsning; han kände denna konstmethods alla ressurser. Hans etsnål hade en utomordentlig finhet och lätthet. Han har arbetat efter de mest olika mästare, efter Paul Veronèse och Holbein, efter Albrecht Dürer och Rubens, och han har förstått att bibehålla hvars och ens egendomlighet. Han exellerade i landskaps-, djur- och pelsverksteckningar; man värderar med skäl hans talrika porträtter; men han har ej till lika grad lyckats i sina historiska kompositioner. Hans figurteckningar sakna korrekthet, och konturerna af desamma äro icke nog fina.

Hollar utmärkte sig isynnerhet i konsten att gravera ornamenter och juvelerarearbeten. Hans mästerstycke i denna genre är säkerligen den "kalk", hvaraf ett ganska skönt afstick förvaras i "cabinet des estampes". Kalken är komponerad af Andrea Mantenio, år 1640. Hollars utmärkta etsnål har ingalunda förminskat värdet af detta mästerstyck; han har förstått att, med fullkomlig noggrannhet, återgifva förebildens fasthet, prydlighet och renhet. Denna sköna gravyr förråder en finhet, en ledighet och mjukhet, som ej kunna öfverträffas. Hollar har jemväl reproducerat en mängd dryckeskärl, knifslidor och knifskaft, efter Holbeins teckningar. Alla dessa, med arabesker och medaljonger rikt prydda konstföremål, äro utmärkt eleganta, samt sköna ända till fulländning. Vår konstnär urvalde i öfrigt med mycken urskiljning sina mönster, när han graverade lyxmöbel-artiklar, helst han, i den vägen, endast arbetade efter ofvannämnde tvenne mästare.

Under sin vistelse hos grefve Arundel utarbetade han en mängd porträtter, målade af Holbein; bland andra, porträtter af Anna Boleyn, Henric VIII:s gemål, samt Eduard VI, utom flera medlemmar af Arundelska familjen. I denna genre har Hollar ådagalagt lika mycken talang som i juvelerare-arbetet. Företrädesvis förtjenar att nämnas ett i sitt slag utmärkt arbete, nemligen ett porträtt af Holbein den yngre, måladt af honom sjelf. Bland Hollars porträtter räknar man jemväl en svit qvinnofigurer, föreställande de olika årstiderna. Dessa figurer, såväl som hans afbildningar af Adam Etzheimers landskap, göra en vacker effekt, samt äro så mjuka och fylliga, att de kunna täfla med målningar.

Men det är omöjligt för oss att uppräkna alla Hollars arbeten, och vi måste derföre åtnöja oss med uppräknandet af de ypperligaste. Han har dessutom graverat ett stort antal djur efter Albrecht Dürer, Lucas Cranach. m. fl.; åtskilliga teckningar öfver Döden af Diefenbach, många fruntimmerskostymer från olika länder, och ett litet antal större planschverk efter Holbein, Salviati, Paul Veronèse och van Dyk. Slutligen har han efterlemnat många etyder af muffar, hvilka ej utgöra den minst intressanta delen af hans arbeten. Dessa på olika sätt ordnade muffar, från hvilka länder, lagda på olika sätt, framskjuta, kunna omöjligen skådas utan förtjusning.

Wenceslas Hollar förtjente, i alla hänseenden, en synnerlig uppmärksamhet. Hans verk utgöras af 2,400 konststycken, bland hvilka en mängd utmärkta gravyrer, samt bilda en viglig epok i graveringskonstens historia.

Efter Jean Sebold Behams död, elev af Albrecht Dürer, år 1550, hade graveringskonsten icke gjort några framsteg i Tyskland, tvertom tycktes den en tid bortåt hafva aftynat. De små mästare, som följde på Beham, hade till en början lyckats bibehålla graveringskonsten på dess dåvarande ståndpunkt. Efter dem höjde den sig icke förr än Hollar uppträdde, hvilken sålunda skördade äran af att stå i spetsen för det sjuttonde århundradets kopparstickare.

Ett Äfventyr.

(Forts. fr. N:o 2.)

Då dessa frågor och svar hade en ända, gäspade mannen af tillfredsställd nyfikenhet och tycktes icke det ringaste bekymra sig om min närvaro. Jag stoppade emellertid min pipa och räckte min tobakspung åt den gamle, sägande: "skall det vara en pipa tobak, far?" — "Tack den som bjuder," svarade han och stoppade en handfull tobak i munnen. Åter uppstod en paus. Jag slog eld till min pipa; mannen vred och vände bussen i munnen, ända till dess den kommit på sitt rätta hvilorum, under högra kinden, hvilken uppsvällde deraf, som om han haft en tandböld. Jag började åter samtalet under det jag tog en klunk ur min resflaska och bjöd honne sedan åt min kamrat. "Tack den som bjuder," svarade han åter och satte flaskan för munnen. En paus uppstod ånyo. Flaskan framtogs åter, ånyo följde ett: "tack den som bjuder," och derefter en paus. Jag kan icke komma ihag huru många gånger flaskan passerade fram och tillbaka emellan den gamle och mig. Ändtligen inträffade den lyckliga stund, då jag märkte att det började "komma hål" på den gamle. "Det är en herrlig dryck den här," begynte han, i det han pekade på min flaska, "den är vida bättre än gästgifvarens "extra", ja, såmen, är den så." — "Det gläder mig, att det smakar er, far," sade jag, "der är ännu en tår på botten, vill J icke dricka ut den der sqvätten?" — "Tack den som bjuder," svarade mannen och fortfor, sedan han tömt flaskan och gifvit sitt välbehag tillkänna genom smackningar med munnen, "det är eljest bra varmt i dag för att, såsom han nu gör, springa omkring i marken."

"Jag kan icke neka till det; isynnerhet är det ett besvärligt arbete att vada igenom den här höga ljungen."

"Ja, Gud bättre, här är, såmen, ljung nog, det är en hård tid vi lefva uti; — i gamla dagar såg här annorlunda ut."

"Så framt J dermed vill säga, att här någonsin vuxit annat än eländig, mager ljung, så tager J visst fel, far lille, och den, som inbillade er detta, har säkert hållit er för en god tok."

"Tager fel," utropade mannen, och blef alldeles röd i ansigtet, "min far har bott här, min farfar och farfars far likaledes! — ja, vi hafva visst varit här allt sedan syndafloden tid, och, är det någon som känner landet lika väl, som presten känner bibeln, så är det, såmen, gamle Lars Jeppsen, — vet han det!"

Nu följde några frågor och svar, i hvil-

ka sistnämnde mannen utkramade hela sitt vetande. Hans stolthet hade kommit med i spelet, ty denna bestod i den tanken att hans födelsebygd haft skogar, der ljungen nu står, och en borg der nu en bondgård befinner sig. Erinringen om de händelser, som jag här skall berätta, hade inom denna slägt bibehållit sig såsom en tradition, hvilken gick i arf från fader till son.

———

Det var en vacker aftonstund i slutet af Oktober. Den nedgående solen kastade sin glans öfver sjön och skogen och den gamla borgen. Denna var ursprungligen uppförd af en from abbot och hade varit ett kloster. Vid reformationen kom detta, liksom så många andra, i en adelsmans händer och förvandlades till en välbefästad borg, hvars ägare svängde sitt ok och gissel öfver traktens bönder. Gårdens färg var mörkröd, den bestod af fyra höga sammanbyggda flyglar; i hvarje hörn af den fyrkant, som sålunda bildades, höjde sig ett litet rundt och spetsigt torn, späckadt med skottgluggar. Genom de små, blyinfattade rutorna inföll dagsljuset, dunkelt och sparsamt, i de höga, hvälfda salarne. Öfver den låga borgporten såg man ett i ekträ utskuret, adligt vapen. Den långa bron, som förde från holmen till stranden, var nyligen uppförd af starka, brunmålade plankor. Det ena af tornen, som utom de vanliga skottgluggarne hade små med jerngaller försedda öppningar, kallades "Fångtornet" och under detsamma befann sig en djup och fuktig källare, som bar namn af "Hundhålet".

I denna borg herrskade den välbördige herr Axel Juul. Han var bekant för att vara en godtycklig och tyrannisk herre samt en ogudaktig menniska. Då han på olagligt sätt nedbröt Trandums kyrka, hade en gammal gumma förespått hämnd öfver honom och hans efterkommande. Men han hade icke gifvit akt på den profetiska rösten, utan lät piska gumman med ris och derefter kasta henne i Hundhålet, der hon omkom af hunger, köld och elände. Och för att sätta kronan på sitt verk, lät han föra den nedbrutna kyrkans klocka till sin gård, för att begagna den såsom matklocka. Men bron brast och klockan sjönk i djupet. Herr Axel förbannade i sin vrede alla klockor och alla gamla broar; han lät uppföra en ny bro, om hvilken han svor, att den skulle bära Sevel kyrka, i fall han för öfrigt kunde transportera henne deröfver. Då han första gången, sedan han nedbrutit Trandum kyrka, infann sig vid gudstjensten i Sevel, började presten hålla en straffpredikan till honom från predikstolen. Herremannen reste sig upp och bad presten hålla munnen på sig, men då först for andan riktigt in i herr Peder och han läste lagen för den ogudaktige herremannen med sådan kraft, att denne skyndsamt begaf sig ut ur kyrkan och visade sig der aldrig sedan.

Herr Axel hade i många år varit enkling. Han hade ingen son och blott en enda dotter. Fröken Juditha var hans stolthet, hans ögonsten. Vid henne fasthängde hans hjerta; mot henne var han öfverseende och mild som ett lam, under det han mot den öfriga verlden var sträng som en glupande ulf. Den adliga jungfrun, som var lika stolt och högmodig som hennes far, var från barndomen bestämd till brud åt Clas Bjerre. Om denne herre, som var egare till Starupgård och Lanthing, gick det tal, att han, likasom Per Tot, hvarken gjorde godt eller ondt, och man trodde att den adliga jungfruns hjerta var alltför hårdt och kallt, för att kunna älska, hvarken honom eller någon annan menniska, men att hon tog honom, derföre att han var rik och förnäm, och derföre att det så var bestämdt.

Det var, som sagdt, en vacker aftonstund. Dagen derefter hade herr Axel bestämt till sin dotters bröllopsdag. Af denna anledning hade brudgummen, jemte några af hans fränder och vänner, redan ankommit till gården.

Allting var tyst på borgen. Herrskapet hade med de förnäma gästerna begifvit sig på jagt åt skogen. Aftonklockans ljud från Sevel kyrka, hade redan klingat öfver nejden, som hvilade i djup fred. Plötsligen hördes hundgläfs i grannskapet af sjön. En kronhjort ilade fram mellan buskarne, med hufvudet tillbakakastadt och de stora greniga hornen utsträckta efter ryggen. Två snabba stöfvare följde dess spår. Med ett väldigt språng störtade hjorten i vattnet. Hundarne sökte förgäfves att uppnå den starka simmaren. En och annan ridande jägare framkom i skogsbrynet. Men hjorten försvann på den andra sidan af sjön. Ett jagthorns uthållande toner kallade jägarne tillbaka till sällskapet. En stund derefter hördes ljudet af hornmusik, samt muntert och högljudt glam från hålvägen, som förde ut från skogen. Småningom blef hela jagttåget synligt. Hästarne gingo framåt, i långsamt skridt tillryggaläggande vägen emellan skogsbrynet och sjöstranden.

Främst i tåget red en ung och vacker qvinna på en ypperlig skymmel, som framgick stolt och dansande under sin lätta börda. En dyrbar jagtdrägt gaf relief åt hennes naturliga skönhet, hennes medja och runda barm. Det var herremannens dotter. Bredvid henne red hennes brudgum, junker Clas Bjerre från Skarupgård. Denne unge herre såväl som hans häst voro utstyrde på det mest brokiga sätt. Det tycktes som fröken icke varit mycket förälskad; hon skänkte icke synnerlig uppmärksamhet åt junkerns tal, och ofta spelade ett hånleende kring hennes läppar, när hon då och då kastade ett mönstrande ögonkast på honom. Derefter kom herr Axel ridande på en hög, stark jagthäst. Han var i sin mandoms fulla styrka; ett kort, svart skägg krusade sig tätt omkring hans mun och haka. Vid hans sida, och invecklad i ett förtroligt samtal med honom, red en man, hvars milda ansigtsdrag och tankfulla blick starkt kontrasterade med herr Axels figur. Det var den rike Otto Rosenkrans till Mosgård. Han var en slägtinge till den unge herr Clas, och hade varit förmyndare för honom under hans minderårighet. Efter honom kom en liten trupp af unga adelsmän, bland hvilka en isynnerhet utmärkte sig genom sin munterhet, sitt käcka väsende och sin utländska klädedrägt. Det var den unge herr Peder Limbek, hvilken hade studerat i Paris och förstört större delen af sin förmögenhet på utländska resor. I anseende till sina liberala åsigter, var han för sina ståndsbröder en nagel i ögat. Han hade kommit till Stubbegård i sin väns, Otto Rosenkrans' sällskap. — Jägare och ett koppel jagthundar slutade tåget, som långsamt närmade sig Lrohufvudet.

Tätt framför detta skyggade frökens gångare och gjorde ett språng åt sidan. Det föremål, som väckte hästens fruktan, var en man, hvars utseende var i högsta grad frånstötande och vederstyggligt. Ett tjockt, långt hår nedföll öfver hans panna och ögon, oaktadt det ursprungligen tycktes hafva varit svart, var det nu så bemängdt med dam och smuts, att man svårligen skulle kunnat bestämma dess färg. Ett stort skägg dolde nästan hela den öfriga delen af ansigtet. Han var klädd i en grå vadmalsrock, öfversådd med hål och lappar och så nedsmord af fett, att man kunnat antaga, att om mannen blifvit kastad mot en vägg, hade han blifvit fastklibbad vid densamma. Han höll sin gamla, ludna, med maskrosor och halmstrån dekorerade mössa i handen och böjde sig i slafvisk ödmjukhet nästan ned till marken. Den unga flickans ögon gnistrade af vrede och otålighet, då hennes skymmel sprang till sidan och stegrade sig af fruktan för denna skepnad.

(Forts.)

Industriutställningen i London.

101. Porcelläns-Kandelaber.

99. Strykugn af Bolinder i Stockholm.

Strykugn.

Vi torde särskilt få fästa våra läsares uppmärksamhet å den i dagens nummer införde afbildning af en af herr Bolinder i Stockholm förfärdigad och i kristallpalatset exponerad strykugn, som, genom sin lätthet att transportera och handhafva, förtjenar att synnerligen rekommenderas. Man finner af annons i Kökstidningen, att herr fabrikören G. A. Signeul härstädes har en sådan strykugn att uthyra, hvarigenom man sålunda här icke allenast kan komma i tillfälle att få se, utan äfven få begagna denna lika prydliga som nyttiga apparat.

Ur "Svea för 1852", hvarur vi öfverfört bilden, intaga vi följande yttranden om denna strykugn:

"Följande figur visar oss "en strykugn med 8 stryklod", hvilken utmärker sig genom en ovanlig ändamålsenlighet, nätthet och prydlighet och blifvit särdeles lofordad synnerligen af det täcka könet.

Om man å ena sidan erinrar sig allt det obehagliga vid en stor strykning i ett hushåll, då oftast den ena kakelugnen, sedan den ej längre kan eldas och fyllt rummet med rök och os, efterföljes af en annan, som tages uti anspråk med samma följder, samt å andra sidan ser alla dessa olägenheter afhulpne genom apparatens begagnande och derjemte slipper att få sina kakelugnar förstörde, golf skadade genom utfallande kol, och dessutom vinner en betydlig besparing både i ved och tid, kan man ej undra på, att så mycket godt säges om denna lilla pjes. Som bekant är, ställes apparaten framför en kakelugn, dit röret ledes endera genom sotluckan eller genom eldstaden. De strykande placera sig kring ugnen, hvilken alltid bjuder dem lagom varma, rena och glatta jern, och som dessa äro af olika form och storlek, så kunna de på en gång expediera ett plagg, utstyrdt efter alla modets nycker. Man slipper att gräfva i elden, bränna händer och ansigten för att leta reda på de glödgade loden, hvilka ändå gifva den ena gången för hög, den andra gången för låg värme åt sjelfva strykjernet. Tid, propreté och penningar vinnas sålunda på en gång."

100. Bernstenspokal af Winterfeld i Breslau.

102. Glas-Vas.

Nästa N:o utgifves den 25 Januari.

C. Petersens Officin, 1852.